

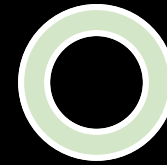
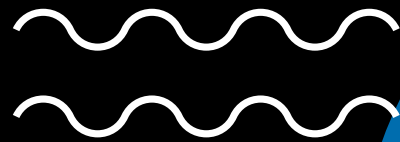
Σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας

Μαρία Πλουμάκη

Ψυχολόγος

MSc in Clinical Psychosexology

Ι.Ψ.Σ.Υ, 2024

#JobFestival
Επί το Έργον

Περιεχόμενα

QUIZ

Ιστορική αναδρομή

Ορισμός

Επιπολασμός

Σημαντικά στοιχεία

Μορφές

Αιτίες

Επιπτώσεις

Στρατηγικές

Προτάσεις

Συμπεράσματα

QUIZ

Ας παίξουμε...

Μορφές

Τι είναι σεξουαλική παρενόχληση;

- Είναι κάθε ενέργεια με **σεξουαλικό περιεχόμενο**, που επηρεάζει την **αξιοπρέπεια** του ατόμου.
- Δημιουργεί άβολο, εχθρικό και εκφοβιστικό **περιβάλλον**.
- Απαιτεί υποταγή & απαγορεύει την απόρριψη, είτε ρητά είτε σιωπηρά.
- Η απάντηση του ατόμου ως βάση για τις αποφάσεις σχετικά με την εργασιακή του ζωή.
- Έχει την περιφρόνηση στον πυρήνα της, όχι τη σεξουαλική κατάκτηση.

University of Amsterdam (UvA). Breaking the Silences: Social safety at the University of Amsterdam (UvA) Problem Analysis and Recommendations of the Social Safety Taskforce January, 2021

Cortina, L. M., & Areguin, M. A. (2021). Putting people down and pushing them out: Sexual harassment in the workplace. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 8, 285-309

Ιστορική αναδρομή

- Το φαινόμενο γίνεται γνωστό στην Αμερική μόλις στις απαρχές της δεκαετίας του **1970**, στις μεγάλες Αμερικάνικες επιχειρήσεις.
- Ξεκίνησε ως παρενόχληση με βάση το φύλο
(αποκλειστικό δράστη τον άνδρα εργοδότη ή προϊστάμενο και με αποκλειστικό θύμα την εργαζόμενη γυναίκα)
- Το μεγαλύτερο μέρος της έκρηξης του ενδιαφέροντος και της έρευνας για τη σεξουαλική παρενόχληση χρονολογείται από τη δεκαετία του 1990 και τις αρχές της δεκαετίας του 2000.
- Η σεξουαλική παρενόχληση είναι συχνά μια επίδειξη δύναμης, η οποία έχει σκοπό να εκφοβίσει, εξαναγκάσει ή υποβιβάσει άλλον εργαζόμενο.

Χώρος εργασίας

Ο χώρος εργασίας:

Δημόσιοι και ιδιωτικοί χώροι (εργασία, διάλειμμα και χώροι ατομικής υγιεινής).

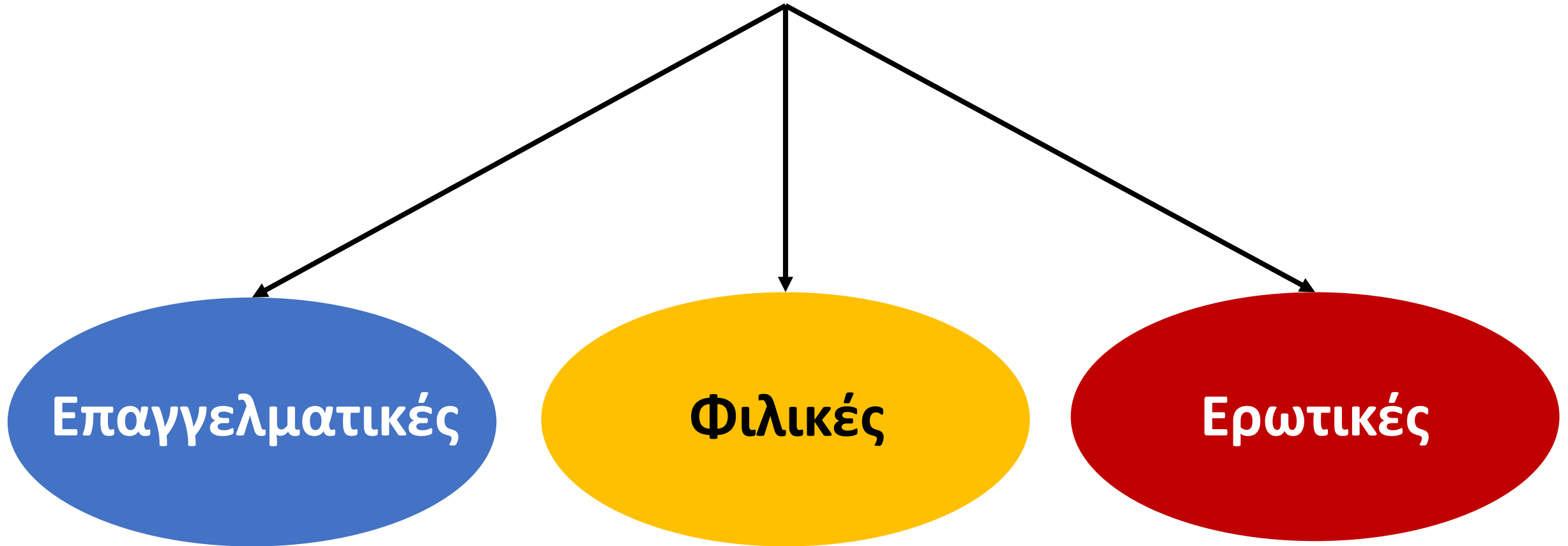
Οι μετακινήσεις

(από και προς την εργασία), τα επαγγελματικά ταξίδια, η εκπαίδευση, καθώς και οι κοινωνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την εργασία.

Η επικοινωνία

και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για αυτή και σχετίζονται με την εργασία.

Τα είδη των σχέσεων στο χώρο εργασίας

Sias, P. M., & Shin, Y. (2019). Workplace relationships. In *Origins and traditions of Organizational Communication*. Routledge.

Pillemer, J., & Rothbard, N. P. (2018). Friends Without Benefits: Understanding the Dark Sides of Workplace Friendship. *Academy of Management Review*.

Ορισμός

- ❑ Συμπεριφορές που βασίζονται σε **αμοιβαία έλξη, φιλία και σεβασμό** ΔΕΝ συνιστούν σεξουαλική παρενόχληση.
- ❑ Εάν η επαφή μεταξύ των ατόμων είναι **συναινετική** και από τα δύο μέρη, τότε ΔΕΝ συνιστά σεξουαλική παρενόχληση.

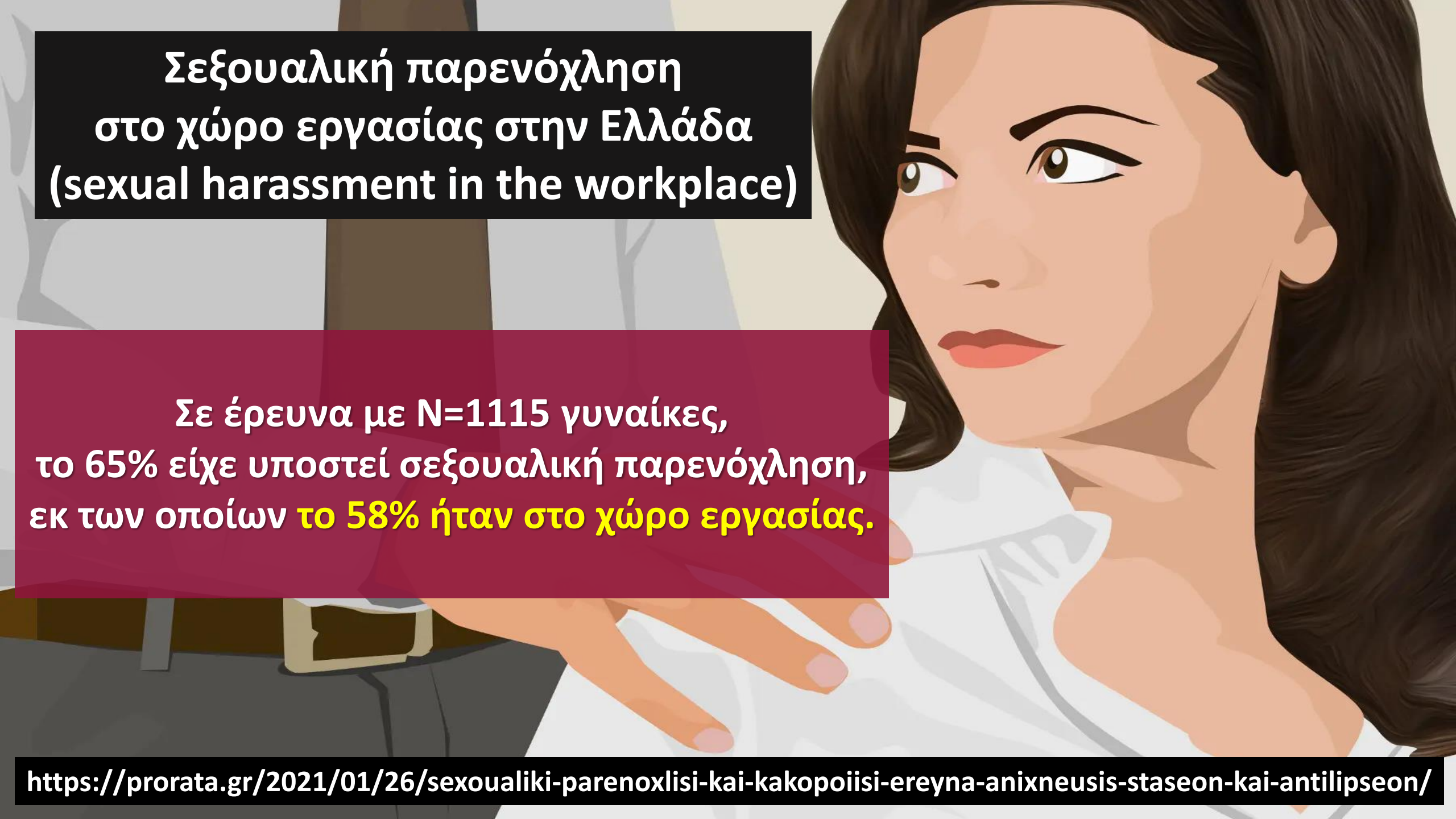
Επιπολασμός

Το **52%** των συνολικών γυναικών και το **63%** των γυναικών ηλικίας **18-24** ετών (Trades Union Congress, 2016).

Σχεδόν 1 στις 3 γυναίκες (**32%**), έχει έρθει αντιμέτωπη με **ανεπιθύμητα αστεία σεξουαλικού χαρακτήρα** στον χώρο της εργασίας της.

Το **28%** των γυναικών έχουν γίνει αντικείμενο **σεξουαλικού σχολιασμού** στη δουλειά τους, σχετικά με το σώμα ή με τα ρούχα τους.

Σεξουαλική παρενόχληση
στο χώρο εργασίας στην Ελλάδα
(sexual harassment in the workplace)

Σε έρευνα με N=1115 γυναίκες,
το 65% είχε υποστεί σεξουαλική παρενόχληση,
εκ των οποίων **το 58% ήταν στο χώρο εργασίας.**

Επιπολασμός στους άνδρες

Οι μελέτες σε άνδρες ήταν λιγότερο συχνές

Τα ποσοστά ποικίλλουν ευρέως ανάλογα με το **πλαίσιο**, από 8,7% των ανδρών στο εργατικό δυναμικό, έως 42% των ανδρών στις δυνάμεις του στρατού των ΗΠΑ, έως **82,6%** των ανδρών στην αστυνομία.

Το **37%** του ανδρικού προσωπικού του **πανεπιστημίου** και το **46%** των ανδρών **υπαλλήλων δικαστηρίων** είχαν παρενοχληθεί και ένα 10% και 27% (αντίστοιχα) είχαν αντιμετωπίσει ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή/καταναγκασμό.

Cortina, L. M., & Areguin, M. A. (2021). Putting people down and pushing them out: Sexual harassment in the workplace. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 8, 285-309

Επιπολασμός LGBTQIA+

Οι μελέτες για τα μη δυαδικά άτομα ήταν σχεδόν ανύπαρκτες. Το **75%** των ερωτηθέντων να ανέφεραν ότι είχαν βιώσει κάποια μορφή **διάκρισης** στον χώρο εργασίας λόγω της LGBTQ ταυτότητάς τους.

Περίπου το ένα τρίτο (**37,7%**) των ΛΟΑΤ εργαζομένων ανέφεραν ότι έχουν βιώσει τουλάχιστον **μια μορφή παρενόχλησης** στην εργασία.

Οι τρανς υπάλληλοι βίωναν **λεκτική παρενόχληση** σε μεγαλύτερο βαθμό από τους cisgender LGB υπαλλήλους τους (**43,8%** έναντι **29,3%**).

Μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης

Λεκτική

Σωματική

Διαδικτυακή

Μη λεκτική

Τριφασικό μοντέλο της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας

Σεξουαλικός εξαναγκασμός
(προτάσεις για σεξουαλικές χάρες για
αναβάθμιση στην εργασία)

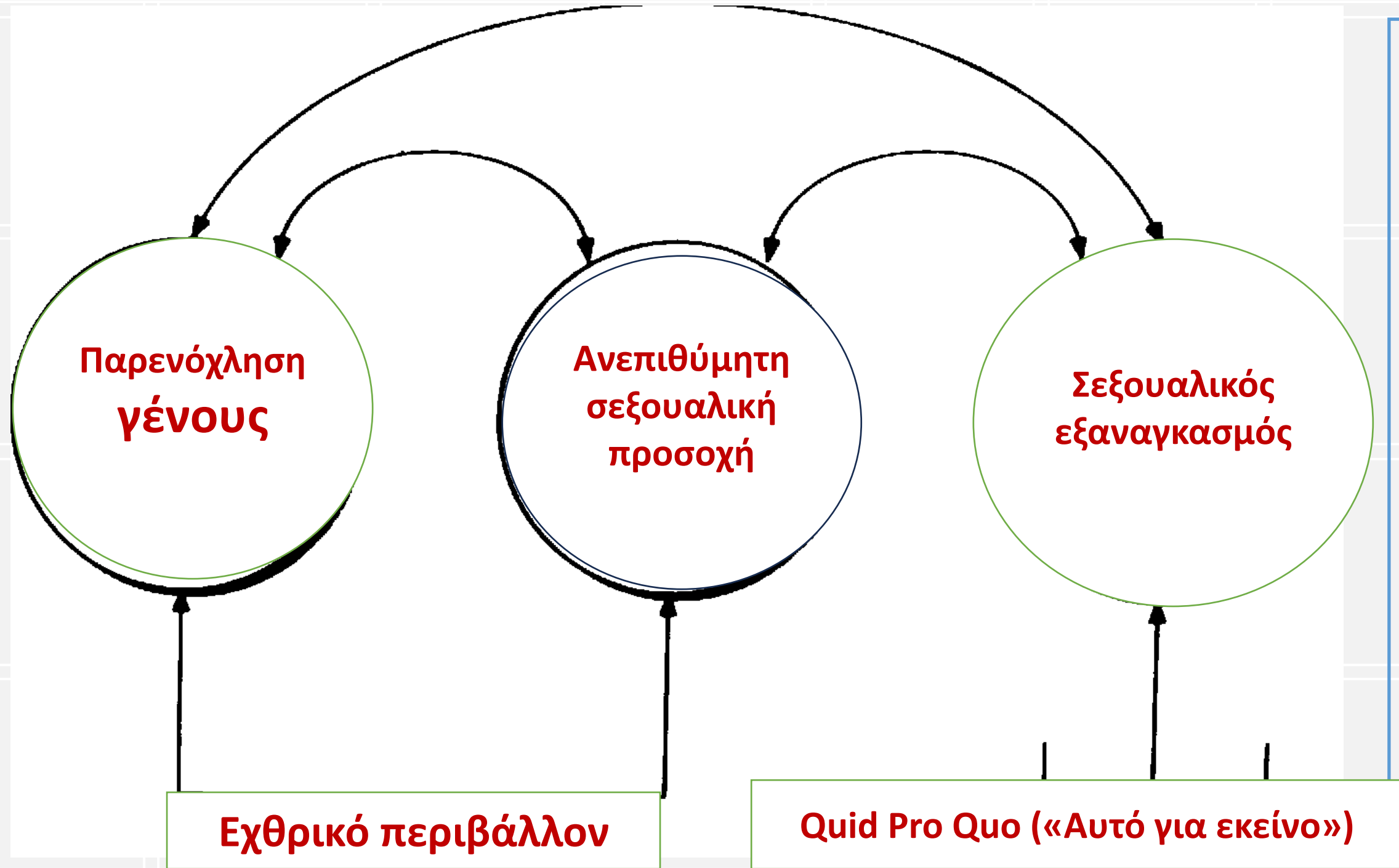
Ανεπιθύμητη σεξουαλική προσοχή
Ανεπιθύμητες προτάσεις, αγγίγματα,
αίτησης για ραντεβού ή σεξ.

Παρενόχληση γένους
Λεκτική ή σωματική συμπεριφορά, που
υποτιμά, δείχνει εχθρότητα, ή
αποστροφή

Λιγότερο συχνό,
περισσότερες
αναφορές

Πιο συχνό,
λιγότερες
αναφορές

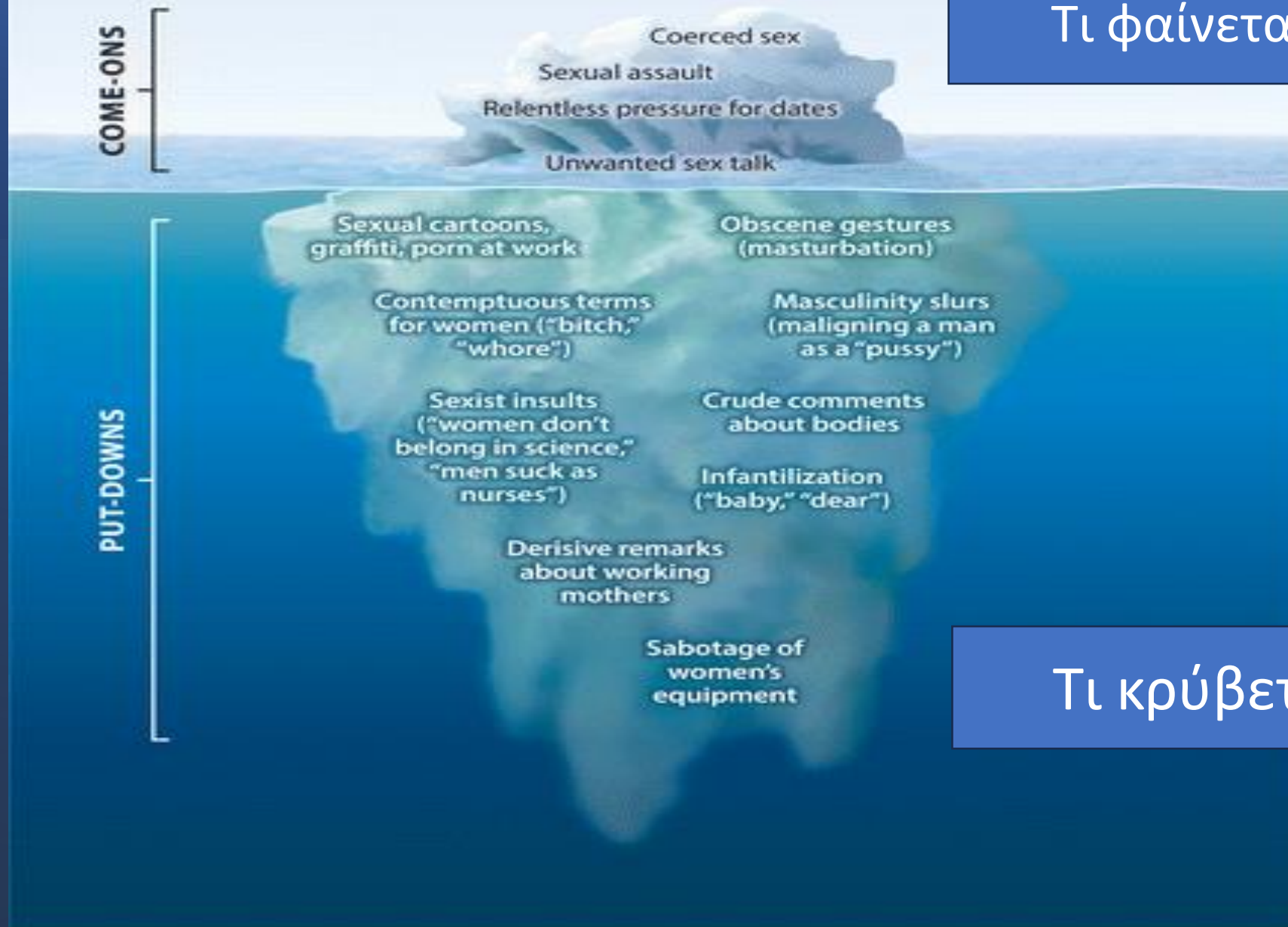

Κυρίαρχες μορφές

Quid Pro Quo («Αυτό για εκείνο»): Αυτός ο τύπος σεξουαλικής παρενόχλησης συμβαίνει όταν ένα άτομο σε θέση εξουσίας, όπως εργοδότης ή προϊστάμενος, απαιτεί σεξουαλικές χάρες σε αντάλλαγμα για επιδόματα εργασίας, προαγωγές, αυξήσεις ή άλλη ευνοϊκή μεταχείριση. Δημιουργεί μια καταναγκαστική και εκμεταλλευτική δυναμική, όπου το θύμα μπορεί να αισθάνεται υποχρεωμένο να συμμορφωθεί λόγω φόβου αντιποίνων ή δυσμενών συνεπειών για την άρνησή του.

Εχθρικό περιβάλλον: Σε ένα εχθρικό περιβάλλον, ο χώρος εργασίας διαποτίζεται από ανεπιθύμητες σεξουαλικές προτάσεις, σχόλια ή συμπεριφορές που δημιουργούν μια εκφοβιστική, εχθρική ή προσβλητική ατμόσφαιρα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει σεξουαλικά αστεία, υποτιμητικά σχόλια ή ακόμη και μη συναινετική σωματική επαφή. Ένα τέτοιο περιβάλλον μπορεί να επηρεάσει την ικανότητα ενός ατόμου να εκτελέσει τη δουλειά του ή να συμμετάσχει σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Τι φαίνεται;

Τι κρύβεται;

Παραδείγματα

- Η Εύη λαμβάνει χαμηλότερή αύξηση στο μισθό από ότι οι άλλοι συνάδελφοί της με παρόμοια εργασιακή απόδοση, επειδή αρνήθηκε να βγει ραντεβού με το αφεντικό της.
- Ο Μιχάλης δείχνει στους συναδέλφους του τις ημίγυμνες εικόνες που βρήκε από την Ελένη, τη συνάδελφό τους.

Παραδείγματα

Ανεπιθύμητα αγγίγματα (χτύπημα/ξύσιμο της πλάτης, κράτημα από τη μέση ή παρεμπόδισης της κίνησής).

Αναπαραγωγή σεξουαλικών προκλητικών ή παραστατικών βίντεο ή μουσικής.

Άγγιγμα και τρίψιμο του σώματος με σεξουαλικό τρόπο μπροστά σε άλλο άτομο.

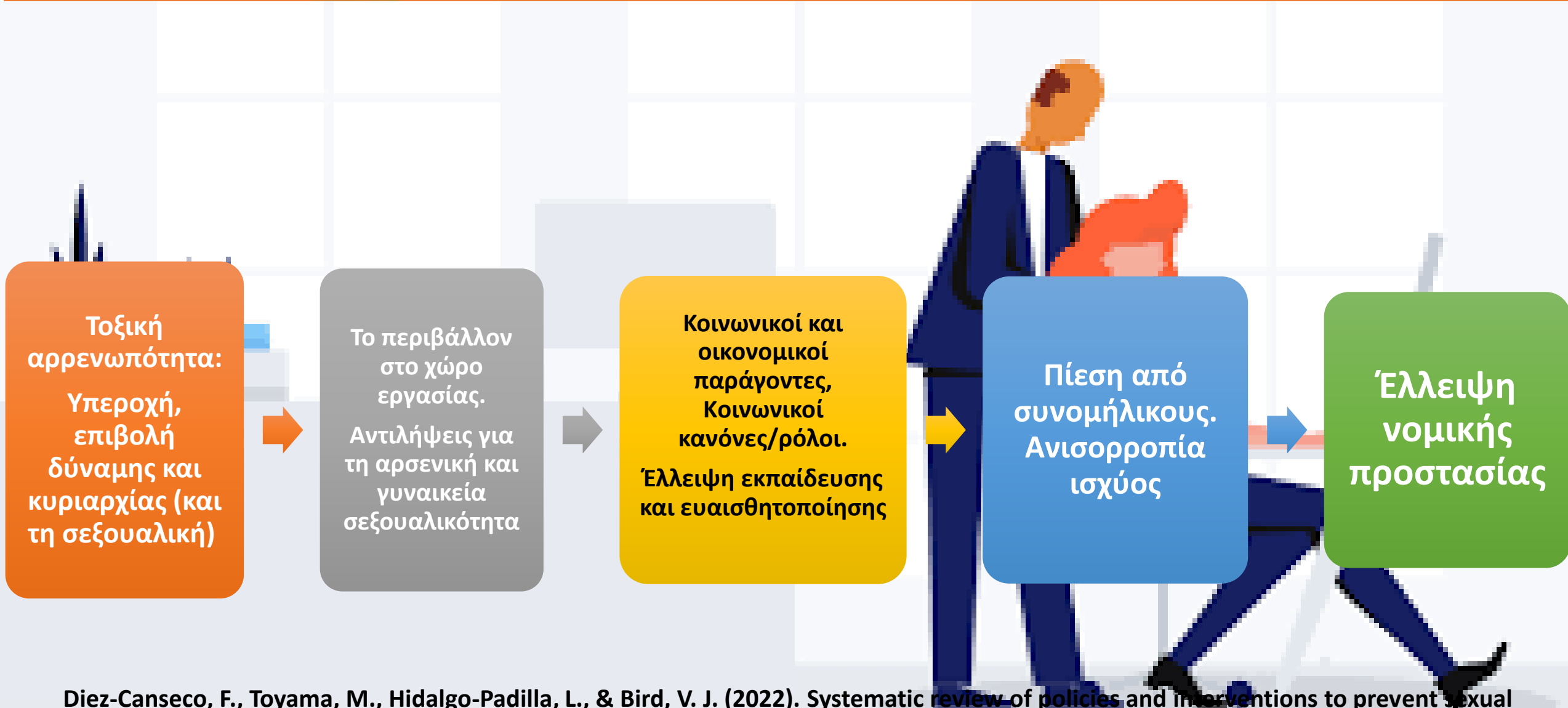
Κάλεσμα ενός ενήλικα με σεξουαλικό τρόπο, μετατροπή των επαγγελματικών συνομιλιών σε σεξουαλικών.

Ερωτήσεις για σεξουαλικά όνειρα, προτιμήσεις ή ιστορίες.

Κατασκευή ή διάδοση φημών για την ιδιωτική σεξουαλική ζωή ενός ατόμου.

Η σεξουαλική παρενόχληση που συμβαίνει εκτός έδρας ή «εκτός ώρας» εργασίας μέσω διαδικτύου και των κοινωνικών δικτύων.

Αιτίες

Diez-Canseco, F., Toyama, M., Hidalgo-Padilla, L., & Bird, V. J. (2022). Systematic review of policies and interventions to prevent sexual harassment in the workplace in order to prevent depression. *International journal of environmental research and public health*.

Επιπτώσεις στο θύμα

- Άγχος, φόβος, κατάθλιψη (η οποία είναι δύο έως πέντε φορές πιο συχνή), PTSD
- Χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Ενοχή και ντροπή, απομόνωση
- Το μακροχρόνιο στρες από την παρενόχληση=υψηλή αρτηριακή πίεση, πονοκεφάλους και πεπτικά προβλήματα.
- Επαγγελματικές συνέπειες
- Κοινωνικές και διαπροσωπικές συνέπειες
- Δυσκολία εμπιστοσύνης
- Σχετίζονται με το είδος και τη σοβαρότητα της σεξουαλικής παρενόχλησης, το ρόλο του, τα χαρακτηριστικά του θύματος και την πρόσβαση σε κοινωνική υποστήριξη.

Diez-Canseco, F., Toyama, M., Hidalgo-Padilla, L., & Bird, V. J. (2022). Systematic review of policies and interventions to prevent sexual harassment in the workplace in order to prevent depression. *International journal of environmental research and public health*, 19(20), 13278

Mobbing

Όταν το θύμα δεν δέχεται τη σεξουαλική παρενόχληση, τότε τιμωρείται με ηθική παρενόχληση, το λεγόμενο “σύνδρομο mobbing”.

Σύνδρομο mobbing είναι η ψυχολογική εργασιακή κακοποίηση που διαμορφώνει ένα ταπεινωτικό κλίμα στο εργασιακό περιβάλλον και μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την εργασία του ατόμου, εξαντλώντας το ολοκληρωτικά και τελικά αναγκάζοντας το σε παραίτηση.

Η στρατηγική του mobbing και της εργασιακής τρομοκρατίας γίνεται σκόπιμα από επιχειρήσεις και οργανισμούς, προκειμένου να απαλλαγούν από “ενοχλητικό” προσωπικό.

Στην Ελλάδα είναι όρος που εισήχθη πρόσφατα. Ο πρόσφατος νόμος 4088/2021, αναγνωρίζει τα φαινόμενα mobbing στο χώρο εργασίας. Μια μελέτη προτείνει ότι μεταξύ των νέων ηλικίας 18-24 ετών, το 75% ήταν εκτεθειμένοι σε mobbing στο χώρο εργασίας.

Επιπτώσεις

Σε ό,τι αφορά στο εργασιακό περιβάλλον, ο φόβος παίρνει δύο μορφές:

Μήπως το θύμα έχει παρεξηγήσει ως παρενόχληση ένα “αθώο φλερτ” ή μία φιλοφρόνηση και η αντίδρασή του αυτή χαρακτηριστεί ως “υπερβολική”.

Ο φόβος της απόλυσης και της ανεργίας, ο οποίος αποτελεί και την κύρια αιτία αποσιώπησης τέτοιων κρουσμάτων, ιδιαίτερα όταν προέρχονται από άτομα με υψηλότερη, ιεραρχικά, θέση.

Επιπτώσεις

- **Νομικές συνέπειες:** αγωγή, πρόστιμα ή συμβιβασμοί.
- **Οικονομικό κόστος/ Αποζημίωση**
- **Η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να κλιμακωθεί σε ποινικές κατηγορίες, ειδικά σε περιπτώσεις επίθεσης ή βιασμού.**
- **Βλάβη φήμης.**
- **Πρόληψη και ευαισθητοποίηση:** Οι οργανισμοί μπορεί να χρειαστεί να επενδύσουν σε προγράμματα κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Diez-Canseco, F., Toyama, M., Hidalgo-Padilla, L., & Bird, V. J. (2022). Systematic review of policies and interventions to prevent sexual harassment in the workplace in order to prevent depression. *International journal of environmental research and public health*, 19(20), 13278

#MeToo/Time's Up movements

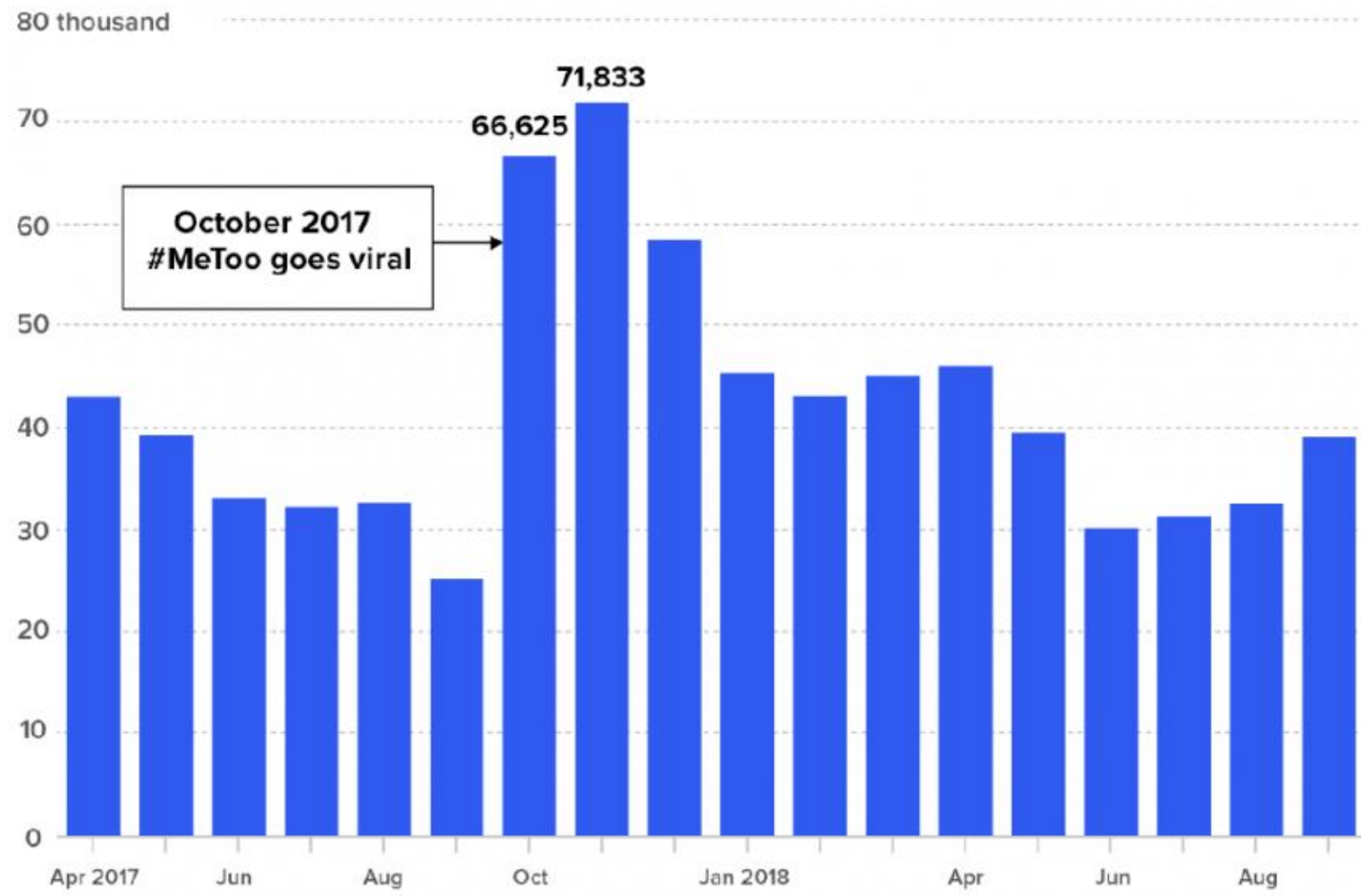
Η φράση “Me Too” χρησιμοποιήθηκε στα social media το 2006, από το θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης και ακτιβίστρια Τάρανα Μπερκ. Το κίνημα άρχισε να διαδίδεται όλο και περισσότερο στις αρχές Οκτωβρίου 2017 μετά τις καταγγελίες στο χώρο του Χόλιγουντ (Γουάινστιν).

Ανάγκη να σπάσει η σιωπή. Το κίνημα #MeToo κατάφερε να κινητοποιήσει αρκετές γυναίκες για να αποκαλύψουν τις εμπειρίες τους (Raihani, 2017)

“Αυτό είναι ουσιαστικά η μεγαλύτερη νίκη, να ανοίγουμε τα μάτια των ανθρώπων και να καταλαβαίνουν όλοι τι συμβαίνει”

Το #MeToo αύξησε σαφώς τον βαθμό στον οποίο η συμπεριφορά έγινε αντιληπτή ως σεξουαλική παρενόχληση.

SOURCE: The U.S. Equal Employment Opportunity Commission | Graphic: Jiachuan Wu / NBC News

FIGURE 2: Traffic to the U.S. Equal Employment Opportunity Commission

Η ευθύνη του φορέα

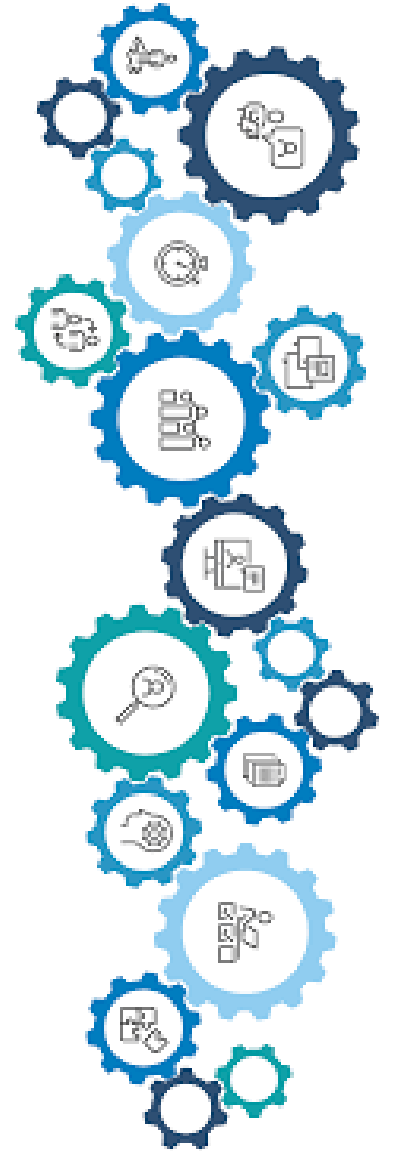
Περιβάλλον ασφάλειας

Εκπαίδευση, συμπεριληπτική προσέγγιση
και πρόσληψη

Ανώνυμοι τακτικοί έλεγχοι

Μηνιαίο meeting με τον επόπτη ή με τον υπεύθυνο HR

Προσωπική επιμόρφωση και ενημερότητα

Στρατηγικές

Εκπαίδευση

Κανονισμοί που απαγορεύουν τις διακρίσεις/
διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι LGBTQIA+ έχουν
ίσες ευκαιρίες

Προγράμματα καθοδήγησης σε εργαζόμενους
LGBTQIA+

Οι χώροι εργασίας θα πρέπει να προσφέρουν
προνόμια που θα περιλαμβάνουν τους ΛΟΑΤΚΙΑ+

Ivanovic, A. (2023). Career Advancement Barriers Faced by LGBTQ Employees: An Exploration of Discrimination, Bias, and Inclusion in the Workplace. *Reviews of Contemporary Business Analytics*, 6(1), 43-56.

Στρατηγικές αντιμετώπισης

- Μιλήστε με κάποιον που εμπιστεύεστε για αυτό που περνάτε
- Ζητήστε βοήθεια από ειδικό
- Ομάδες υποστήριξης
- Μέτρα ασφαλείας/ Θέστε όρια
- Εκπαιδεύστε τον εαυτό σας
- Κρατήστε αρχείο των περιστατικών, συμπεριλαμβανομένων ημερομηνιών, ωρών, τοποθεσιών και περιγραφών του τι συνέβη.

Diez-Canseco, F., Toyama, M., Hidalgo-Padilla, L., & Bird, V. J. (2022). Systematic review of policies and interventions to prevent sexual harassment in the workplace in order to prevent depression. *International journal of environmental research and public health*, 19(20), 13278

Στρατηγικές

- Νομικές ενέργειες
- Να είστε ευγενικοί με τον εαυτό σας. Αναγνωρίστε ότι δεν φταίτε εσείς για την παρενόχληση, αποφύγετε την αυτό-κατηγορία ή την ενοχή.
- Λάβετε μέτρα για να ανακτήσετε την αίσθηση του ελέγχου στη ζωή σας. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τον καθορισμό στόχων, την δημιουργία σχεδίων για το μέλλον και την εστίαση στην προσωπική ανάπτυξη.
- Να θυμάστε ότι η αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης μπορεί να είναι ένα μακρύ και δύσκολο ταξίδι.

Αποτελεσματικότητα των στρατηγικών

Οι παρεμβάσεις όσο και η κατάρτιση βελτιώνουν την ευαισθητοποίηση, την γνώση και τους τρόπους αντιμετώπισης.

Δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με την πρόληψη της κατάθλιψης. Επιπλέον, τα περισσότερα στοιχεία προέρχονται από χώρες με υψηλό εισόδημα.

Προτάσεις

- ❑ Προσοχή σε περιθωριοποιημένες ομάδες.
- ❑ Μετάβαση από την κατανόηση του προβλήματος στην καταπολέμησή του.
- ❑ Οι διαδικασίες για την καταπολέμηση της παρενόχλησης εστιάζουν στις πιο βίαιες σεξουαλικά και σωματικά πράξεις κακοποίησης. Ο νόμος επιβραβεύει τους εργοδότες για τις προσπάθειες για την πρόληψη και τη διόρθωση της παρενόχλησης, αλλά δεν εξετάζει αν λειτουργούν οι παρεμβάσεις (Grossman 2019).
- ❑ Οι παρεμβάσεις αποτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν το περιβάλλον, τη νοοτροπία και το κλίμα της εργασίας, τους πιο ισχυρούς προγνωστικούς παράγοντες της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Ποια είναι η διέξοδος των θυμάτων αυτών;

- Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας
- Ο Συνήγορος του Πολίτη
- Γραμμή SOS 15900
- Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων.
- metoogreece.gr
- Προκειμένου το άτομο να λάβει συμβουλές σχετικά με τις επιλογές που έχει ανάλογα με την περίπτωση

Συμπεράσματα

- Η σεξουαλική παρενόχληση αναφέρεται σε ανεπιθύμητη και ακατάλληλη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης που δημιουργεί ένα εχθρικό, εκφοβιστικό και προσβλητικό περιβάλλον για το θύμα.
- Έμφαση στη **συγκατάθεση**.
- Συμβαίνει σε διάφορα περιβάλλοντα, λαμβάνει πολλές μορφές, δεν περιορίζεται σε κάποιο συγκεκριμένο φύλο ή γένος.
- Συναισθηματικές, ψυχολογικές και επαγγελματικές **συνέπειες** για το θύμα, που **ποικίλλουν** ευρέως ανάλογα με τις συγκεκριμένες **συνθήκες**.
- **Οι νόμοι και οι κανονισμοί διαφέρουν** ανάλογα με τη χώρα.

Συμπεράσματα

- **Ανάγκη για προληπτικά μέτρα.**
- **Εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και πρόληψη.**
- **Κουλτούρα σεβασμού, συναίνεσης και ισότητας.**
- **Πολύπλευρη προσέγγιση που περιλαμβάνει εκπαίδευση, πολιτισμικές αλλαγές, νομική προστασία και υποστήριξη στα θύματα.**

Aji, L. M., Adamu, N. N., Kefas, V. A., Godwin, A., & Hassan, C. G. (2024). Sexual Harassment. In *Recent Topics Related to Human Sexual Practices-Sexual Practices and Sexual Crimes*. IntechOpen

**Η ψυχοεκπαίδευση
ως τρόπος πρόληψης,
αποφυγής και εμπλοκής.**

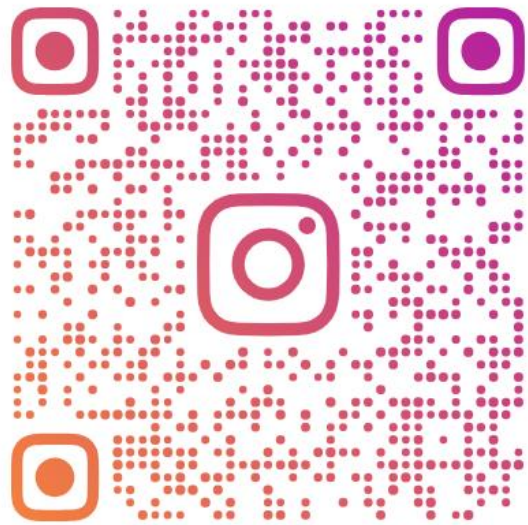
**Επικοινωνία
Διαχείριση
Διαπραγμάτευση
Οριοθέτηση**

Πηγή: Ι.Ψ.Σ.Υ., 2023

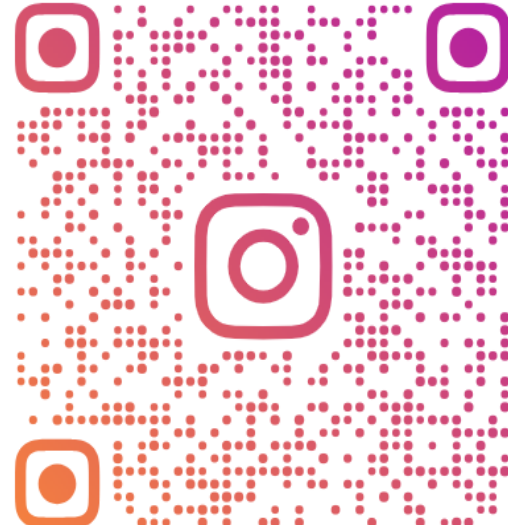
Ερωτήσεις;;

Ινστιτούτο

Μαρία Πλουμάκη

FOLLOW US

Ακολουθήστε μας!

Σας ευχαριστώ πολύ!!!!